

Styr på sundheden i kalveholdet

FOTO: Karsten Willumsen

Af Henrik Læssøe Martin, kvægfagdyrlæge, SEGES Innovation

Kalve får ikke altid det fokus, de fortjener hos mælkeproducenten. Ofte er det ikke her landmandens primære fokus ligger, og måske er pasningen af kalvene uddelegeret til medhjælpere uden de nødvendige kompetencer til at sikre kalvenes sundhed og trivsel. Der kan eventuelt også være en forskel i, hvordan råmælksmanagement praktiseres for kvie- og tyrekalve.

Kalvenes pasning og sundhed hos mælkeproducenten kan have afgørende indflydelse på, hvordan kalvene efterfølgende klarer sig hos slagtekalveproducenten. Derfor bør du som slagtekalveproducent spille en aktiv rolle for at sikre, at du får de bedst mulige kalve til ind sættelse.

Råmælk er den bedste sikring mod sygdom i kalvens første leveuger

Vi ved, at forsyningen med råmælk er den enkeltfaktor, der har størst betydning for, hvordan kalven klarer sig i de første leveuger. Risikoen for blandt andet navlebetændelse og diarré er i mange besætninger overhængende. Antistofferne i råmælken udgør en god forsikring mod mange sygdomsproblemer.

Mange malkekvægsbesætninger har implementeret en eller anden form for systematik

omkring råmælksrutinerne. Ofte måles kvaliteten af råmælken med en BRIX-måler. Råmælk med en BRIX% på 22 eller derover regnes for at have en tilfredsstillende eller god kvalitet.

Det er dog ikke nok kun at sikre kvaliteten af råmælken. Tildeling af råmælk hurtigt efter fødslen er mindst lige så vigtigt. Tarmens evne til at optage antistoffer reduceres drastisk i løbet af det første levedøgn. Der er også andre forhold, der har indflydelse på, hvor mange antistoffer kalven optager fra råmælken. Derfor er det vigtigt at følge med i, hvor meget kalvene rent faktisk optager.

Optagelsen af antistoffer kan let følges

Vi kan ikke måle indholdet af antistoffer direkte i praksis, men vi kan få et ret godt mål for optagelsen ved hjælp af en BRIX-måler (det er samme grej som anvendes til bestemmelse

Styr på sundheden i kvægholdet

af råmælkskvaliteten). Kalvenes optagelse af antistoffer kan måles på blodprøver udtaget inden for kalvenes første leveuge. Der skal dog helst gå 24 timer efter fodringen med råmælk for at sikre, at kalvene har haft tid til at optage antistofferne. Blodprøverne skal udtages af dyrlægen, men det bør let kunne sættes i system i relation til de løbende rådgivningsbesøg. Det er nødvendigt at teste minimum 10-12 kalve for at få et troværdigt billede af besætningens immunisering (hvor mange antistoffer de har optaget). Antallet af kalve gælder uanset besætningsstørrelsen. Målingerne er lette at gennemføre, og de fleste dyrlæger vil kunne gøre det til en rimelig pris.

Vurdering skal foretages på besætningsniveau

Vurdering af kalvenes optagelse af antistoffer med BRIX-måler kan give et ret godt billede af, hvordan det står til med immuniseringen på besætningsniveau. Metoden er dog for usikker til at vurdere de enkelte kalve. Det er vigtigt at kalveholdet vurderes på baggrund af et tilstrækkeligt antal blodprøver.

Intensitet i overvågningen

Der er ingen klare anbefalinger for, hvor tæt der bør følges op på overvågningen af kalvenes immunitet. I mange besætninger vil det være fornuftigt at foretage en kvartalsvis vurdering. Måling af kalvenes optagelse af antistoffer bør altid sættes i værk, hvis der er udfordringer med diarre eller andre sygdomsproblemer inden for de første leveuger.

” Som slagtekalveproducent har du en oplagt interesse i, at kalvene er blevet godt immuniseret ved optagelse af antistoffer fra råmælken. Derfor er det en god ide at snakke med dine leverandører om de mange fordele, der er for begge parter.

Flere indholdsstoffer i råmælken har betydning

Der har i en årrække været ganske meget fokus på den sygdomsforebyggende effekt af antistofferne i råmælken. Råmælken indeholder dog også en lang række andre værdifulde næringsstoffer, vitaminer, hormoner med videre, som kan have afgørende indflydelse på, hvordan kalvene klarer sig. Det gælder ikke alene i de første uger, men også senere i produktionen som malkeko eller slagtekalv. Når vi via BRIX-måling på blodprøver fra kalvene sikrer, at optagelsen af antistoffer er i orden, får vi samtidig den bedst mulige sikkerhed for at også optagelsen af de andre vigtige næringsstoffer er tilfredsstillende.

Mange er endnu ikke kommet i gang

Overvågning af kalvenes immunitet er et vigtigt element i at sikre en god kalvesundhed og en optimal udnyttelse af kalvenes genetiske potentiale. God råmælksforsyning til kviekalvene giver et afkast i form af mere mælk, når de bliver køer. Det er naturligvis en effekt, som ikke

ses umiddelbart. Det er måske årsagen til, at mange mælkeproducenter endnu ikke har fået sat system i overvågningen. Mange dyrlæger er heller ikke kommet i gang med undersøgelserne. Mange har sikkert så travlt, at de mangler overskud til at tage initiativ til overvågningen. Hvis mælkeproducenterne efterspørger ydelsen, kan dyrlægerne med garanti lave dem.

Slagtekalveproducenter kan tage initiativet

Som slagtekalveproducent har du en oplagt interesse i, at kalvene er blevet godt immuniseret ved optagelse af antistoffer fra råmælken. Derfor er det en god ide at snakke med dine leverandører om de mange fordele, der er for begge parter. Immunisering af småkalve og overvågning af dette egner sig rigtig godt som emne til et leverandørmøde. Få i samarbejde med din dyrlæge eller rådgiver arrangeret et møde med alle dine leverandører, så du får mulighed for at 'sælge' ideen.

Få adgang til dine leverandørers resultater

Hvis dine leverandører får undersøgt blodprøver fra kalve for at tjekke deres immunisering, har du også mulighed for at se resultaterne. Det kræver bare, at leverandørerne giver deres tilladelse via DMS Dyreregistrering. Tilladelsen gives under fanen Bedriftsoverblik, hvor man finder billedet 'Del data med slagtekalveproducent'. Resultaterne finder du på udskriftsrapporten 'Nøgletal fra leverandører'. Ud over værdier for kalvenes immunisering finder du her også oplysninger om kalvedødeligheden og antibiotikaforbruget til kalve og ungdyr hos leverandørerne. Begge oplysninger har værdi i forhold til at vurdere besætningernes sundhed.

Ud over antistofferne indeholder råmælken også en lang række andre værdifulde næringsstoffer, vitaminer, hormoner med videre, som kan have afgørende indflydelse på, hvordan kalvene klarer sig.

